

Szymczyk, Maciej

Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju ukończyło 40 lat

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 54/2, 240-243

2009

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ła napisana w 1915 r. w języku rosyjskim. Zob. Estońskie Archiwum Historyczne (Eesti Ajalooarhiiv) F. 402 n. 1 s. 18381.

¹² *Zatrucia roślinami wyższymi i grzybami*. Pod red. M. Henneberg i E. Skrzydlewskiej. Warszawa 1984 s. 47, 79, 80, 82, 85, 86, 88, 89, 254, 255, 262.

¹³ Żucie tzw. betelu, czyli nasion areki katechu zmieszanych z wapnem gaszonym i liśćmi pieprzu betelowego *Piper betle* jest nadal rozpowszechnione w Azji i Oceanii. Zob. R. Rudley: *Alchemia kultury. Od opium do kawy*. Warszawa 2002 s. 152–157.

¹⁴ J. Muszyński: *Targi roślin leczniczych w Wilnie*. „Wiadomości Zielarskie” 7: 1939 nr 7/8 s. 387.

¹⁵ J. Muszyński: *Wileńskie zioła ludowe*. „Wiadomości Farmaceutyczne” 54: 1927 nr 21–22 s. 469–476.

Beata Wysakowska
Instytut Historii Nauki PAN

MUZEUM PAPIERNICTWA W DUSZNIKACH ZDROJU UKOŃCZYŁO 40 LAT

W 2008 r. Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju świętowało jubileusz 40-lecia działalności. Placówkę dla zwiedzających otwarto 26 lipca 1968 r. Od tamtego dnia w zabytkowej papierni otwarto ok. 60 wystaw, które zwiedziło ponad 1,7 mln osób. W latach 90. muzeum stało się ważnym ośrodkiem prowadzącym badania w zakresie historii papiernictwa na ziemiach polskich. Do dziś duszniccy muzealnicy opracowali ok. 200 artykułów i kilkanaście książek, w których zaprezentowali wyniki swych badań (niektóre opracowania były publikowane na łamach „KHNiT”).

Liczne osiągnięcia pozwalały przystąpić do świętowania jubileuszu, nad którym patronat honorowy objęli: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Marszałek Województwa Dolnośląskiego. W ramach obchodów odbyło się wiele imprez i uroczystości. Najważniejszą była, zrealizowana 10 października, Konferencja Jubileuszowa, podczas której instytucja otrzymała przyznany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Bogdana Zdrojewskiego – *Srebrny Medal „Gloria Artis” Zasłużony Kulturze*¹. Identyczny medal wręczono Bożenie Schweizer-Makowskiej, która kierowała muzeum przez 22 lata.

Wśród wielu zasług dusznickiego muzeum, które zdecydowały o przyznaniu odznaczenia, wymieniono:

- otoczenie należyłą dbałością pochodzącej z 1605 r. papierni, uznawanej dziś za jeden z najcenniejszych na świecie zabytków techniki;
- przystosowanie obiektu do zwiedzania przez osoby niepełnosprawne (w wyniku inwestycji zrealizowanych w latach 2007–2008);

- zgromadzenie unikatowych kolekcji papierów z filigranami oraz form do ich produkcji, zabytkowych urządzeń do badania właściwości papieru, wzorników papierów z różnych części świata;
- działalność wystawienniczą (dotąd w dusznickim muzeum powstało ponad 60 wystaw prezentowanych w licznych placówkach w kraju i zagranicą);
- osiągnięcia edukacyjne (wysoko cenione są lekcje z rękodzieła papierniczego i grafiki);
- prace naukowo-badawcze (muzeum jest obecnie wiodącym ośrodkiem prowadzącym badania dziejów papiernictwa w Polsce).

Podczas konferencji, 6 osobom pracującym w muzeum lub związanym z instytucją, wręczono przyznane również przez Ministra Bogdana Zdrojewskiego honorowe odznaki *Zasłużony dla Kultury Polskiej*.

Po zakończeniu części oficjalnej odbyła się sesja naukowa. Autorzy referatów przybliżyli dzieje Muzeum Papiernictwa. Pierwszy referat, wygłoszony przez Huberta Jarmułowicza², odnosił się do czasów tworzenia muzeum w zabytkowym młynie papierniczym. Autor, sprawując przed 40. laty stanowisko dyrektora Bardeckich Zakładów Celulozowo–Papierniczych (którym wówczas podporządkowano dusznickie muzeum), przypomniał wydarzenia, których niejednokrotnie był uczestnikiem. Wykazał, że decydujący wpływ na kształt instytucji wywarł pierwszy jej kierownik – Michał Kowalski. Jan Bałchan³, prowadzący w dusznickim muzeum Dział Papiernictwa Współczesnego, omówił losy placówki pod kierownictwem wywodzącego się z branży papierniczej Władysława Kazimierczaka. Na początku lat 70. udostępniono nową ekspozycję oraz wprowadzono pokazową produkcję papieru czerpanego, dzięki czemu papiernia stała się znaczącą atrakcją turystyczną w regionie. Bożena Schweizer-Makowska⁴, kierująca muzeum w latach 1984–2005, przedstawiła wydarzenie, którego była pomysłodawcą i realizatorem – podporządkowanie wspomnianej placówki Ministerstwu Przemysłu i Handlu oraz Ministerstwu Kultury i Sztuki. Krok ten, zrealizowany z początkiem 1992 r., stał się dla tej placówki przełomowy; muzeum uzyskało środki pozwalające na remonty papierni oraz na rozszerzenie działalności merytorycznej i naukowej. Teresa Windyka⁵, prowadząca w muzeum Dział Historii Papiernictwa, zaprezentowała zbiory zgromadzone w ciągu 40 lat działalności. Jest wśród nich wiele cennych eksponatów, m.in. imponująca kolekcja papierów z filigranami, wytworzonych w młynach papierniczych na ziemiach polskich od XV do XX w. oraz zbiór zabytkowych urządzeń do badania właściwości papieru. Dr Józef Dąbrowski⁶, wybitny znawca historii papiernictwa, podjął próbę wyszukania nieznanych faktów z dziejów dusznickiej papierni. Realizacja tego wyzwania wzbudziła dyskusję, wskazującą na konieczność kompleksowego opracowania historii młyna papierniczego oraz opublikowania wyników badań w formie monografii. Dr hab. Maciej Szymczyk⁷, kierujący muzeum od początku 2006 r., przedstawił obecną

Młyn papierniczy w Dusznikach Zdroju
– obecnie siedziba Muzeum Papiernictwa,
fot. M. Szymczyk

pozycję instytucji. Placówka ta, dzięki przepięknemu młynowi papierniczemu, będącemu bezcennym zabytkiem techniki oraz oddanemu zespołowi pracowników, jest dziś jednym z najaktywniejszych muzeów na Dolnym Śląsku. Świadczą o tym liczne nagrody za zrealizowane przedsięwzięcia oraz duże zainteresowanie zwiedzających. Największe wyzwania dla instytucji to zachowanie papierni w dobrym stanie technicznym oraz poszerzanie oferty wystawienniczej i edukacyjnej.

Wygłoszone referaty zostaną opublikowane w trzecim tomie Rocznika Muzeum Papiernictwa, którego wydanie planowane jest rok 2009.

* * *

Jubileuszowa konferencja, oprócz przedstawienia dotychczasowych osiągnięć dusznickiego muzeum, ukazała kulturotwórczy potencjał drzemiący w XVII-wiecznym młynie papierniczym. Prowadzone przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego muzeum, dzięki odpowiedniemu zaangażowaniu władz oraz starannie wypracowanemu programowi działalności, ma przed sobą dobre perspektywy rozwoju. Jednocześnie jest przykładem sprawnego udostępniania bezcennego zabytkowego obiektu i zbiorów przy zachowaniu należytej nad nimi opieki konserwatorskiej.

Przypisy

¹ Medal „Gloria Artis” jest najwyższym odznaczeniem przyznawanym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury. Nadawane są 3 kategorie: brązowy, srebrny i złoty.

² H. J a r m u ł o w i c z : *Tak powstało Muzeum.* „Rocznik Muzeum Papiernictwa” t. 3.

³ J. B a ł c h a n : *Muzeum Papiernictwa w czasach Władysława Kazimierczaka*, tamże [w druku].

⁴ B. S c h w e i z e r - M a k o w s k a : *Od muzeum zakładowego do muzeum światowego.*

⁵ T. W i n d y k a : *Zbiory Muzeum Papiernictwa*, tamże.

⁶ J. D ą b r o w s k i : *Mniej znane fakty z dziejów dusznickiego młyna papierniczego*, tamże.

⁷ M. S z y m c z y k : *Muzeum Papiernictwa u progu XXI wieku*, tamże.

Maciej Szymczyk
Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju